



Omgangsprotocol

Hoofdkanaal OZ 86

7881 CN Emmer – Compascuum

Tel. 0591 35 26 77

Email : dehoeksteen@primenius.nl



Protocol Gedrag van rkbs De Hoeksteen

INLEIDING

Wij willen dat rkbs De Hoeksteen een plek is waar leerlingen, ouders en teamleden, zich veilig en gerespecteerd voelen, zichzelf kunnen zijn en er met plezier naar toe komen.

Het schoolklimaat wordt gevormd door de directie, de teamleden, leerlingen en ouders. Het vraagt van iedereen inzet en tijd. Hier staat tegenover dat er geluisterd wordt naar elkaar en dat problemen worden uitgesproken. Men ervaart steun en belangstelling van de anderen. De goede sfeer heeft een positieve invloed op ieders functioneren en welbevinden. Leerlingen vinden het fijn om naar school te gaan, leerkrachten hebben plezier in het werk en ouders voelen zich welkom op school.

Wij vinden het belangrijk om op grond van gelijkwaardigheid met elkaar te werken en te communiceren. Dit houdt in dat betrokkenen: leerlingen, ouders, leerkrachten en directie serieus genomen worden en dat er geluisterd wordt naar wat iemand te vertellen heeft, ongeacht leeftijd en/of rol.

Om dit te kunnen realiseren stellen wij als voorwaarde een vriendelijk en veilig klimaat in een gestructureerde omgeving.

Wij streven ernaar dat leerlingen zich ontwikkelen tot mensen die:

- Met elkaar kunnen samenwerken.
- Met een grote mate van zelfstandigheid hun weg kunnen vinden.
- Verdraagzaam zijn.
- Een onderzoekende houding hebben.

Van alle geledingen binnen de school, directie, teamleden, leerlingen, niet-onderwijzend personeel, ouders en stagiaires, wordt verwacht, dat zij zich houden aan de vastgestelde gedragsafspraken.

Gedragsafspraken bijvoorbeeld over te laat komen, het gebruik van materialen zijn voor iedereen duidelijk. De richtlijnen die wij hierbij hanteren passen binnen onze schoolvisie en staan beschreven in onze documenten.

De cultuur en de sfeer van onze school wordt mede bepaald door het maken en naleven van afspraken door leerkrachten, leerlingen en ouders. Maar ook de wijze waarop leerkrachten en leerlingen met elkaar omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling, het omgaan van leerkrachten en ouders.

Deze manier van omgaan met elkaar willen wij in een Protocol voor Gedrag vastleggen. Bij het hanteren van dit Protocol van onze school vinden wij een aantal aandachtspunten belangrijk:

- Het Protocol houdt niet in, dat gedrag wat niet in de afspraken is vastgelegd, automatisch wel toelaatbaar is.
- Het Protocol mag het spontane omgaan van alle betrokkenen met elkaar niet in de weg staan.
- Bij het vaststellen van de afspraken moet rekening gehouden worden met de aard en het sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau van de leerlingen.

Hoofdstuk 1 DOELEN

Doelen protocol gedrag:

- Het creëren van een goed pedagogisch klimaat waarbinnen alle betrokkenen zich prettig en veilig voelen.
- Het bijdragen aan preventie van machtsmisbruik in ruime zin.
- Het bevorderen en bewaken van veiligheids-, gezondheids- en welzijnsaspecten voor alle betrokkenen bij hun werk op onze school.
- Het bewaken van de privacy van alle betrokkenen.

Hoofdstuk 2 UITWERKING GEDRAGSCODE

1. Gedrag op school

Het streven naar gelijkwaardigheid binnen de school houdt in dat de volgende gedragingen niet worden getolereerd:

- Grappen met een vernederende strekking die kwetsend bedoeld zijn.
- (Seksueel getinte) opmerkingen over of vragen naar uiterlijk en/of gedrag van een ander, die als vervelend kunnen worden ervaren.
- Handtastelijkheden die als vervelend kunnen worden ervaren.

2. Schoolse situaties

- In klassensituaties:
 - In de onderbouw en in de middenbouw kunnen leerlingen op schoot worden genomen en/of worden geknuffeld. Dit gebeurt niet als de leerling het zelf niet wil.
 - Troosten, bemoedigen, belonen, feliciteren e.d. van leerlingen is essentieel binnen het schoolklimaat.
De wensen van leerlingen worden hierin gerespecteerd. Leerlingen hebben het recht aan te geven wat zij prettig of niet prettig vinden. Spontane reacties bij troosten, bemoedigen en belonen d.m.v. een schouderklopje of arm om de schouder zijn mogelijk.
 - In overvolle ruimtes kun je een leerling even vastpakken om ongelukken of ongewenste aanrakingen te voorkomen. Indien mogelijk vastpakken bij de pols of schouders
 - In de rust van de klas d.m.v. het aanraken van schouder of arm even de aandacht van de leerling vragen.
 - In al deze gevallen is het uiteraard belangrijk om in de gaten te houden of dit voor de betreffende leerling acceptabel is.
 - Vechtende leerlingen, na mondeling verzoek te stoppen, vastpakken bij de pols om ze te scheiden.
 - Onacceptabel of brutaal gedrag van leerlingen eerst mondeling proberen te laten ophouden en, indien dat niet werkt, door vastpakken te laten stoppen.
- Gymnastieklessen:
De onderbouwgroepen kunnen zich in één ruimte omkleden. Vanaf groep 3 kleden de jongens en meisjes zich gescheiden om. Vanaf groep 4 is de leerkracht niet in de ruimte van het andere geslacht aanwezig, behalve als er calamiteiten zijn. Moet de leerkracht toch in de kleedruimte zijn, dan zal er eerst geklopt en aangekondigd moeten worden dat hij/zij binnen wil komen. Na een korte pauze pas echt naar binnen gaan.

- Het lichamenlijk contact tussen een leerkracht en een leerling:
 - Hulpverlening bij uitvoeren van gevraagde oefenstof op verantwoorde wijze.
 - Beveiliging bij oefenstof die uitgevoerd wordt.
 - Noodzakelijke en erkende EHBO-aanrakingen.

- Eén-op-één situaties:

Probeer zo min mogelijk met één leerling in de klas of een andere ruimte achter te blijven, waarin jij en de leerling niet zichtbaar zijn.

- Bespreken van onacceptabel gedrag:

Leerlingen die gedrag vertonen dat als onacceptabel wordt ervaren, worden hierop in ieder geval aangesproken. Afhankelijk van de situatie gebeurt dit individueel of in klassenverband. Bedoeld wordt gedrag zoals beschreven onder “gedrag op school”. De ouders/verzorgers van de betreffende leerling(en) kunnen worden ingelicht en indien nodig uitgenodigd voor een gesprek om samen met de leerkracht (eventueel leerling) afspraken te maken.

Onacceptabel gedrag van de leerkrachten wordt individueel met de betrokkene besproken. Dit gebeurt door de directie van de school of door de vertrouwenspersoon.

- Speelpleingedrag en gedrag in de klas:

Het lichamenlijk contact tussen een leerkracht en een leerling:

 - Vechtende leerlingen, na mondeling verzoek te stoppen, vastpakken om ze te scheiden.
 - Onacceptabel of brutaal gedrag van leerlingen eerst mondeling proberen te laten ophouden en, indien dat niet werkt, door vastpakken te laten stoppen

- Toiletgebruik:

Leerlingen van de onderbouw en de laagste groepen van de middenbouw mogen geholpen worden bij het verschonen. Vraag altijd vooraf aan het kind of het hulp wil hebben. In de midden- en bovenbouw zijn er aparte jongens en meisjes toiletten. Voor de meisjes in de bovenbouw zijn er speciale voorzieningen.

3. Verbaal en/of lichamenlijk geweld

Wij vragen van allen die bij school betrokken zijn, extra inzet en aandacht voor een goed pedagogisch klimaat voor alle leerlingen.

Voor onderwijsgevend en onderwijsondersteunend personeel van onze school geldt:

- Behandel alle leerlingen en hun ouders gelijkwaardig.
- Hanteer geen grof, intimiderend taalgebruik en/of lichamenlijk geweld.
- Zie er op toe dat de leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders en ten opzichte van leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel geen grof, intimiderend taalgebruik en/of lichamenlijk geweld hanteren binnen school.

- De namen van leerlingen die tijdens het buitenspelen betraapt worden op grof, intimiderend taalgebruik en/of lichamelijk geweld worden doorgegeven aan de groepsleerkracht zodat die hierop in kan spelen en er een aantekening van maakt. Bij herhaling worden de ouders ingelicht.
- Neem duidelijk afstand van grof, intimiderend taalgebruik en/of lichamelijk geweld door collegae, ouders en andere volwassenen binnen de school. Maak dit ook kenbaar.

Voor ouders van leerlingen die onze school bezoeken geldt:

- Ouders hanteren geen grof, intimiderend taalgebruik en/of lichamelijk geweld binnen school of op het schoolplein.
- Bij overtreden van deze afspraken kan de directie besluiten tot het overgaan van een contract.
- Indien ouders zich vervolgens niet houden aan de richtlijnen van het contract, kan de directie overgaan tot het geven van een toegangsverbod voor het schoolplein en/of de school.

Hoofdstuk 3 PRIVACY

Onze manier van werken brengt met zich mee dat meerdere personen met een bepaalde leerling te maken krijgen. Het is goed om de privacy van leerlingen en ouders te beschermen. De leerlingendossiers zijn alleen toegankelijk voor leerkrachten, MIB en directie. Het papieren dossier zit in een afgesloten kast. In de toekomst zal dit papieren dossier nog verder verdwijnen. Gegevens over de thuissituatie, medische informatie, gegevens van hulpverlenende instanties en uitslagen van testen worden als privacygevoelige gegevens beschouwd. Degene die deze gegevens heeft gekregen, mag ze alleen binnen school gebruiken ten dienste van een goede begeleiding van de leerling. Andere, aan school verbonden personen, kunnen ook over deze gegevens beschikken als dat in het belang is van het kind. Als deze gegevens aan derden zouden moeten worden verstrekt, zal eerst aan de ouders toestemming gevraagd worden. Ook dient de MIB-er instemming te verlenen

Hoofdstuk 4 TOT SLOT

Bij zaken, die niet in het Protocol van onze school genoemd worden, beslist de directie na overleg met het team.

BIJLAGE 1 RICHTLIJNEN BIJ HERHAALD ONGEWENST GEDRAG

Bij verbaal of fysiek geweld door leerlingen:
(schelden, schoppen, slaan, bedreigen)

Bij verbaal of fysiek geweld door leerlingen:

- 1^e x ouders bellen en leerling krijgt een officiële schriftelijke waarschuwing (bijlage 2) van het interne zorgteam met daarin omschreven, dat ouders bij een volgende overtreding het kind dienen op te halen.
- 2^e x Ouders bellen en kind wordt geschorst. Schorsing wordt gemeld bij leerplichtambtenaar, inspectie en bevoegd gezag.

Al deze waarschuwingen blijven van kracht en “verjaren” niet .

Bovenstaande richtlijnen worden gevolgd en genoteerd in ParnasSys (notitiecategorie 11 Incidentregistratie (IR)). In het onderwerp wordt respectievelijk genoteerd: schriftelijke waarschuwing, time out of schorsing. Alle teamleden worden geïnformeerd, zodat iedereen weet welke leerling zich niet aan de afspraken houdt.

Bij verbaal of fysiek geweld ouders:

- 1^e x directie inschakelen en directie gaat in gesprek met desbetreffende ouders
- 2^e x officiële schriftelijke waarschuwing met daarin omschreven, dat ouders bij een volgende overtreding een spreek- en/of toegangsverbod krijgen. CvB wordt geïnformeerd.
- 3^e x spreek- en/of toegangsverbod. CvB wordt ingeschakeld.

Ook deze waarschuwingen “verjaren” niet.

INLEIDING

Pesten komt helaas overal, dus ook op scholen, voor. Pesten gebeurt vaak op momenten buiten het gezichtsveld van de leerkrachten en ouders, bijvoorbeeld tijdens het naar huis gaan of even een opmerking in de gang.

Op onze school proberen wij het pesten serieus aandacht te geven. Wij maken gebruik van diverse methoden en methodieken, waarin aandacht besteed wordt hoe te handelen bij ongewenst gedrag door anderen.

Ook geven onze afspraken in de klas en op het plein handvatten hoe met elkaar om te gaan.

Naast verbaal en fysiek pesten bestaat er ook pesten via de digitale weg. Om deze reden is het internet voor alle leerlingen afgeschermd voor sites als Hyves, face book etc. (YOUR SAFETY NET)

Als school kun je helaas niet alles waarnemen, dus zijn wij ook afhankelijk van signalen van kinderen en ouders.

Problemen worden bespreekbaar gemaakt in persoonlijke gesprekken en wordt er gezocht naar mogelijke oplossingen. Daar waar nodig zal er corrigerend opgetreden worden tegen de pester om het gedrag te laten stoppen. De school heeft hiervoor richtlijnen. Die richtlijnen zijn te vinden in de methode KIVA.

Het gepeste kind en de pester zullen weerbaar gemaakt moeten worden door o.a. gesprekken en/of begeleiding over hoe te handelen in bepaalde situaties. Lukt dit niet in voldoende mate op school dan zal er hulp buiten de school worden gezocht via de jeugd verpleegkundige, SMW-er in samenspraak met de ouders, I.B.-er en groepsleerkracht.

Hoofdstuk 1 Plagen of pesten?

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zou je zo kunnen aangeven:

Plagen	Pesten
gelijkwaardigheid	machtsverschil
Wisselend " slachtofferschap"	Hetzelfde slachtoffer
humoristisch	kwetsend
Af en toe	Vaak/voortdurend

Een definitie van pesten op school luidt als volgt: "Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen." Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven. Bij plagen is sprake van incidenten. Pesten echter gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of regelmatig.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school dan ook serieus willen aanpakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, kinderen die pesten en de zwijgende groep leerlingen die wel zien, maar niets doet), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)

- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanning toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan zal er overlegd worden over een andere aanpak, eventueel met hulp van externe instanties.
- Ook kan er advies gevraagd worden aan de vertrouwenspersoon van school. Vertrouwenspersoon van de school is mevrouw Marian Brands-Pruim

Hoofdstuk 2 Doel pestprotocol

Doel pestprotocol:

Alle leerlingen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen wij alle leerlingen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan!

Wij doen dat door afspraken zichtbaar te maken voor leerlingen en volwassenen zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze afspraken.

Leerkrachten, MR en onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Hoofdstuk 3 Preventief pestbeleid

Klimaat van de school

Wij vinden een goed pedagogisch klimaat zeer belangrijk. Dat uit zich in aandacht voor normen en waarden die wij vanuit de identiteit en onze vorm van onderwijs.

Wij vinden de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang om zo een volwaardig mens te worden. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen. Juist regelmaat geeft het kind kansen. Daarom hanteren we binnen onze school afspraken in alle groepen en bespreken die met de leerlingen. Wij hopen zodoende, dat er een preventieve werking van uitgaat en spreken de leerlingen, die zich niet aan de afspraken houden, daarop.

Hoofdstuk 4 Kiva

Kiva om het PESTEN aan te pakken en pesten voor te zijn.

Hulpvraag van de school:

“Wat kunnen alle leerkrachten van de school doen om het pesten te voorkomen en te bestrijden?”

Hierbij gaan wij gebruik maken van het Kiva-programma.

Het KiVa-programma

Uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat op KiVa-scholen pesten met meer dan de helft afneemt. KiVa is een lerend project. In de komende jaren zal KiVa nauw blijven samenwerken met de Rijksuniversiteit Groningen om te zorgen dat KiVa nog beter wordt door de inzet van wetenschappelijk onderzochte effectieve werkwijzen.

KiVa gelooft in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces. De pester heeft een belangrijke rol, maar alleen komt hij nergens. Er zijn naast de pesters en slachtoffers, ook meelopers, aanmoedigers, verdedigers en buitenstaanders. Pesten los je daarom op in de groep. Er worden geen leerlingen uit de groep gelicht, omdat er vanuit wordt gegaan dat iedereen in de groep een bepaalde rol heeft. KiVa geeft leerkrachten en klassenassistenten kennis en vaardigheden om positieve groepsvorming te stimuleren. De sleutel voor het aanpakken van pesten ligt vaak bij omstanders die er niet direct bij betrokken zijn.

KiVa gaat daarbij vooral uit van het voorkomen van pesten (preventie). Het preventieve gedeelte van KiVa bestaat uit onder meer tien thema's met diverse lessen, een computerspel voor leerlingen, training voor leerkrachten en monitoring. Als pesten of andere

groepsproblemen zich toch voordoen, is er een curatieve aanpak (groeps gesprekken, steungroepaanpak en/of herstelaanpak) met een duidelijk stappenplan om het op te lossen. Op dit moment is KiVa in Nederland ontwikkeld en onderzocht voor de bovenbouw van het regulier basisonderwijs (groep 5 t/m8). Materiaal voor de onderbouw komt naar verwachting in het schooljaar 2014/2015 gereed en kan vanaf het schooljaar 2015/2016 worden gebruikt. Unieke kenmerken van KiVa zijn:

- wetenschappelijk onderzocht
- op KiVa scholen neemt pesten met meer dan de helft af
- gebruiksvriendelijk materiaal voor leerlingen, leerkrachten en ouders
- periodieke metingen om pesten, groepsproblemen en sociaal-emotionele ontwikkeling te volgen
- verhoogt welzijn, motivatie en schoolprestaties van alle leerlingen
- training en begeleiding voor leerkrachten
- continue doorontwikkeling
- aanspreken van de groep: alle leerlingen leren om pesten en groepsproblemen op te lossen.

Pesten

Pesten is op veel Nederlandse (basis)scholen een probleem. Het is belangrijk om het verschil te maken tussen pesten en plagen. Dit verschil is soms moeilijk aan te geven. Toch zijn er bepaalde factoren die pesten van plagen onderscheiden. Belangrijke verschillen zijn:

- 1) pesten gebeurt met opzet, plagen niet
- 2) pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe
- 3) bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk.

Gemiddeld worden drie leerlingen per klas gepest. Over pesten en de gevolgen daarvan maken veel kinderen, ouders en leerkrachten zich terecht zorgen. Niet alleen de gepeste leerling ondervindt hier zijn hele leven gevolgen van. Ook pesters blijken meer problemen te ervaren in hun latere leven bijvoorbeeld op het gebied schoolloopbaan, werk, relaties, criminaliteit en geestelijke gezondheid.

De hele groep

Pesten gebeurt met opzet en meer dan één keer. Pesten gebeurt vaak niet alleen tussen pesters en slachtoffers; meestal zijn er meer kinderen bij betrokken. Zo worden pesters aangemoedigd en geholpen door meelopers waardoor ze zich in hun gedrag gesterkt voelen. Ook houden veel kinderen zich afzijdig. Ze zien soms wel dat er gepest wordt, maar grijpen niet in. Gelukkig zijn er ook kinderen die wél de moed hebben om in te grijpen en de gepeste kinderen helpen.

Pesten signaleren, hoe doe ik dat?

Om pesten op te lossen is het belangrijk dat pesten goed wordt gesignaleerd. Alleen als we weten dat er gepest wordt, kunnen we er iets aan doen. Maar hoe doe je dat? Wanneer weet je dat er gepest wordt?

Het is **niet altijd gemakkelijk om pesten te signaleren**. Daar zijn meerdere redenen voor:

- Pesten is een **complex groepsproces**, waarin leerlingen meerdere rollen hebben. Pesters worden ondersteund door meelopers zoals versterkers en assistenten, slachtoffers worden soms verdedigd door verdedigers, en er zijn buitenstaanders die wel weten dat er gepest wordt, maar niet ingrijpen. De rollen van kinderen kunnen ook wisselen.
- Er zijn vaak **strategische pesters**; pesters die pesten om hun status te verhogen en op die momenten pesten dat degene die het niet mogen zien (leerkrachten, volwassenen) het niet zien, terwijl degenen die het wel moeten zijn (klasgenoten) het wel zien.
- Er zijn **vele vormen van pesten**. Sommige vormen zijn gemakkelijk te signaleren, zoals fysiek (schoppen, slaan), materieel (spullen afpakken) en verbaal (uitschelden, beledigen) pesten. Andere vormen zijn veel lastiger te signaleren. Voorbeelden zijn relationeel (roddelen, buitensluiten) en digitaal (online op internet of via de mobiele

telefoon) pesten. Bij zulke verborgen vormen van pesten is het lastig om erachter te komen wie de pester is.

Er zijn veel **signalen die erop kunnen duiden dat een kind wordt gepest**. Deze signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft niet. Belangrijk is dat het gaat om **verandering van het gedrag van een kind**. Praat erover met een kind om te weten wat er op school veranderd is. Betrek daarbij ook de ouders van het kind, zij maken hun kind ook thuis mee en kunnen vertellen of hun kind zich anders gedraagt.

Om het pesten in de klas goed in beeld te brengen is een monitoringsinstrument een onderdeel van KiVa. Kinderen vullen daarbij zelf vragenlijsten in met vragen over pesten, maar ook over hun welbevinden, de mate waarin ze school leuk vinden, hoe zij zelf vinden dat het gaat op school etc.

KiVa-programma

KiVa is een schoolbreed, preventief antipestprogramma. KiVa is ontwikkeld aan de [Universiteit van Turku, Finland](#). Het is gebaseerd op [jaren van onderzoek](#) en werd voor het eerst getest in Finland in het schooljaar 2007-2008. KiVa won in 2009 de [European Crime Prevention Award](#). In Nederland is KiVa onderzocht van 2012-2014 en ook in Nederland is KiVa effectief bevonden. Pesten nam op KiVa-scholen met meer dan de helft af!

KiVa is een Fins woord en betekent leuk of fijn.

Het is ook een afkorting voor de Finse zin: Leuke school zonder pesten.

Op dit moment is KiVa in Nederland ontwikkeld en onderzocht voor de bovenbouw van het regulier basisonderwijs (groep 5 t/m 8). Materiaal voor de onderbouw komt naar verwachting in het schooljaar 2014/2015 gereed en kan vanaf het schooljaar 2015/2016 worden gebruikt.

De basis: 10 thema's om pesten te voorkomen

KiVa traint leerkrachten in het geven van de KiVa-lessen aan de eigen klas. De leerkracht is immers dagelijks met de klas bezig en daarom de aangewezen persoon om ook het pesten in de klas te voorkomen en op te lossen. Op KiVa scholen geven leerkrachten KiVa-lessen over thema's zoals groepsdruk, communicatie, respect en (het herkennen, oplossen en voorkomen van) pesten. In de lessen wordt gewerkt aan de kennis, vaardigheden en houding van leerlingen ten aanzien van pesten. In totaal zijn er 10 thema's waarover per thema meerdere lessen gegeven kunnen worden.

De kennis en vaardigheden uit de KiVa-lessen worden geoefend en toegepast in een interactief computerspel: het KiVa-spel. Leerlingen kunnen dit spel zelfstandig (thuis of op school) spelen. De lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. Leerlingen en leerkrachten wordt inzicht gegeven in de rol van de groep bij het in stand houden van pesten en andere groepsproblemen. De lessen zijn goed opgebouwd en hebben aantrekkelijke werkvormen, zoals oefeningen, discussies, groepswork en rollenspellen. Elk thema wordt afgesloten met een KiVa-regel. Samen vormen de tien KiVa-regels het KiVa-contract. Zoals hieronder:

Blijvende nadruk op training, ontmoeting en monitoring

De KiVa-lessen zijn een middel om pesten tegen te gaan en niet een doel op zichzelf. Pesten is een complex probleem met oorzaken op zowel leerling-, klas- als schoolniveau. Vandaar dat KiVa een schoolbrede aanpak is met talrijke componenten waarmee leerkrachten complexe pestproblemen beter kunnen aanpakken.

Leerkrachten en ander schoolpersoneel krijgen gerichte training, coaching en nascholing door ervaren schoolbegeleiders zodat ze kunnen fungeren als een daadkrachtig rolmodel voor leerlingen. Tevens worden er ervaringsbijeenkomsten georganiseerd waarin KiVa-teams van verschillende scholen ervaringen uitwisselen en bijdragen aan het verbeteren van het KiVa-programma.

Om het team te informeren en te activeren wordt aan het begin van het schooljaar KiVa gestart met een schoolbrede kick-off bijeenkomst en een teamvergadering waarin besproken wordt wat het betekent om een KiVa-school te zijn. Bij de start van het schooljaar worden KiVa-posters in de school opgehangen.

Door twee keer per schooljaar vragenlijsten af te nemen bij leerlingen wordt onderzocht of pestgedrag op school verandert en hoe het ervoor staat met het sociale klimaat. Er wordt ook inzicht verkregen in het welbevinden van de leerlingen. Scholen krijgen terugkoppeling over

deze gegevens zodat zij nog beter weten hoe de situatie in de klas is. Zo kunnen leerkrachten nog gericht bezig gaan met het aanpakken van pesten.

En als er toch wordt gepest

Naast de preventieve aanpak voor alle leerlingen zijn er concrete maatregelen om pestincidenten op te lossen als het zich toch voordoet: de steungroepaanpak. Dit gebeurt door het *KiVa-team* van de school of door de eigen leerkracht. Het KiVa-team bestaat uit minstens drie volwassenen die zijn getraind om pesten aan te pakken. Dit zijn leerkrachten en bijvoorbeeld interne begeleiders. Het is aan de school zelf om een KiVa-team samen te stellen. Wij adviseren om in ieder geval een IB-er in het KiVa-team op te nemen.

Als er een geval van pesten is, en het gaat niet om een ruzie of om plagen, dan wordt geprobeerd om het pesten in de groep bespreekbaar te maken en in de groep een oplossing te zoeken. Als dit niet mogelijk is, bijvoorbeeld omdat de sfeer in de groep niet veilig genoeg is, dan wordt een steungroep samengesteld. De steungroep is er voor de leerling die gepest wordt of niet goed in de groep ligt.

Aan die steungroep nemen zowel pesters als vrienden en neutrale klasgenoten van het slachtoffer deel. De pester moet in de steungroep worden opgenomen. De steungroep wordt gevraagd om de komende week iets concreets voor de betreffende leerling te doen, bijvoorbeeld helpen bij het maken van rekensommen of samen fietsen van en naar school.

Na ongeveer één week wordt er met de gepeste leerling geëvalueerd of de situatie is verbeterd. De uitkomst van dit gesprek vormt de input voor de evaluatie met de steungroep. In de steungroep ligt de nadruk op vooruit kijken en niet op terug kijken. Van alle leerlingen wordt een concrete positieve bijdrage gevraagd.

Als de steungroepaanpak niet tot de gewenste resultaten leidt, is er een herstelaanpak waarin leerlingen onder begeleiding van een KiVa-teamlid een concreet plan schrijven om hun gedrag te veranderen. Dit vormt geen standaard onderdeel van de training omdat de herstelaanpak zelden nodig is. Mocht u denken dat dit nodig is op uw KiVa-school dan kunt u contact opnemen met één van onze trainers.

Materialen

Onderstaande materialen zijn te vinden op www.kivaschool.nl en op de m-schijf.

- Handleiding kiva spel
- Handleiding steungroepaanpak
- Toestemmingsbrief voor ouders
- 10 kiva regel